СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 25. — Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 1 лютого 1932. — VOL. XL. No. 25. — Jersey City, N. J., Monday, February 1, 1932. — THREE CENTS.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ГІСТЬ ВІДВІДУЄ У. Н. СОЮЗ І „СВОБОДУ"

А ПОТІМ ОГЛЯДАЄ УКРАЇНСЬКУ ВИСТАВУ

ДЖЕРЗІ СІТИ. — Рені Смит, один з тих британських послів, котрі підняли протест проти польської „пацифікації" в Галичині, й котрий тепер дає по ріжних американських містах відчити на ріжні політичні теми, відвідав У. Н. Союз і „Свободу" та познакомився з діяльністю орґанізації. Будучи одним з орґанізаторів Партії Праці, він особливо цікавився У. Н. Союзом як робітничою орґанізацією і розпитував про членство, відділи та політичні переконання членів.

Шановний Гість забрав з собою ріжні брошури про українську справу, видані анґлійською мовою, а також просив українських нот і взорів вишивок.

Потім поїхав у товаристві представників Союза і редакції до Нюарку, щоб оглянути українську виставу, яка відбувається в міськім музею.

Заряд музею просив Гостя, щоб оглянув цей, в наскрізь модерний спосіб зорґанізований музей, але містер Смит заявив, що має тільки час оглянути українську виставу, а решту музею огляне в березні, як вертатиме до Анґлії.

Потім дав він в українськім павільоні музею пресове інтервю для місцевої американської газети „Ди Нюарк Нюз". В інтервю питали його про те, чому він зацікавлений українською справою, а потім про ріжні політичні справи, як те, чи на випадок такої війни Анґлія стане по боці Америки.

В павільоні повитав Гостя від імени українського виставового комітету добр. В. Кузів.

Сама вистава припала Гостеви дуже до вподоби і він подивляв старі гуцульські мосяжні вироби, а особливо подобалися йому наші свічники.

Оглянувши виставу, просив дістати йому книжок про українську штуку. Він був теж свідком, як Американка, Миссис Чарлз Портер, хотіла закупити фотографії виставлених писанок, щоби їх показати дітям по школах.

СТИМСОН ПРО ЯПОНСЬКІ НАМІРИ В ШАНҐГАЮ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту, Генри Стимсон, оголосив заяву, в якій подає, що вашинґтонський і британський уряд вислали японському урядови представлення, в якім твердять, що вони мають доволі військової сили в Міжнароднім Осідку в Шанґгаю, щоби себе оборонити і тому вважають, що японська військова окупація цеї території є зовсім злишна. Обидва уряди віднеслися також до Франції й Італії, щоб і вони вислали подібне предложення Японії.

Разом з тим Стимсон подає, що одержав від японського уряду запевнення, що такої окупації Міжнародного Осідку в Шанґгаю не буде.

ЗНАВЦІ КАЖУТЬ, ЩО ЯПОНІЯ НАРАЗІ ДАЛІ НЕ ПІДЕ.

ВАШИНҐТОН. — Супроти того, що Китайці відбили японський наступ на Шанґгай, тутешні військові знавці твердять, що Японці стоятимуть довший час на місці, бо не мають сил, щоб опанувати Шанґгаем і долиною ріки Янґце. На таку окупацію треба би мати принаймні 250,000 жовнірів. А з тими військами, які має Японія в Шанґгаю, можуть собі легко дати раду ті військові сили, які є в Міжнароднім Осідку.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПІДЕ З АМЕРИКОЮ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту запевняє, що коли ходитиме про охорону життя американських горожан в Китаю, то Велика Британія піде рука в руку зі Злученими Державами.

ФЛЬОТА ГОТОВА НА ВСЯКИЙ ВИПАДОК.

САН ПЕДРО (Каліфорнія). — Американська фльота вже відплила на маневри до Гавайських островів. Команда фльоти заявляє, що ті маневри не стоять у ніякім звязку з подіями на Далекім Сході, бо вони були установлені ще перед двома роками.

Позатим команда подала, що в пристані Перл Гарбор на Гавайських островах буде зібрана незабаром уся морська сила, яка буде готова на всякий випадок. Вже виготовлено поживи, яка вистарчить для фльоти принаймні на один рік. В пристані нагромаджено також велику скількість палива.

ТОРПЕДОВЦІ В МАНІЛІ ТАКОЖ ГОТОВІ.

МАНІЛЯ. — Чотири торпедовці з азійської американської фльоти вже відплили до ріки Янґце, а 8 дальших торпедовців ждуть на приказ відпливу до місця конфлікту між Японією і Китаєм.

ДЕМОКРАТИ ЗМЕНШУЮТЬ АРМІЮ

ВАШИНҐТОН. — Демократичний підкомітет палати послів, котрий ставить внесення на кошти для департаменту війни, заявився з ощадностевих оглядів за зчеркнення 2,000 офіцирів і 8,000 жовнірів, а далі за припинення горожанських військових вправ.

АРЕШТУВАЛИ СИНА ПОЛЬСЬКОГО ҐЕНЕРАЛА.

У Львові арештували Генрика Фіца, сина резервового ґенерала (корпус контрольорів), свояка дир. Товарніцького (який недавно застрілився). Фіц завдяки Товарніцьким дістав становище прокурента фірми „Суперфосфат". Він виставляв фальшиві векслі. Справа ця є в звязку з самогубством Товарніцького.

МОРАЛЬ ПОЛЬСЬКОГО ФАБРИКАНТА.

Фабрикант чоколяди у Львові при вул. Дівочій примушував свої робітниці, щоби ставали його любками, а котра робітниця не погоджувалася на „кохання за гроші" — викидав її з праці. Справою піклується поліція, бо робітниці зробили донос.

І ПРОШАКІВ ТРЕБА БЕРЕГТИСЯ!

У Лодзі до хати 50-літньої Чернікової застукала прошачка. Коли Чернікова давала прошачці гроші, ця молотком ударила Чернікову в голову, а потім ножем пробила шию. Коли вже прошачка з награбленим добром хотіла вийти, надійшла дочка Чернікової, задержала прошачку та передала її поліції. Це 29-літня Степковська з Белян. Стане вона перед наглим судом.

З УСІЄЇ ПОЛЬЩІ.

Поліція виловила конокрадів на Поморі; конокради Цигани. — У Левочині, ляського повіту, тополя впала на крівлю; пригнетена дочка Грабовіського, господаря хати, померла. — У Торговельному Банку в Лодзі викрили зловживання службовика Коцика. — Біля Лодзі у ставі Пабяницької Гірки знайшли трупа жінки; також само знайшли трупа у Згежу. Догадуються, що це якийсь сексуально збочений злочинець їх повбивав.

СМЕРТЬ У ШАХТІ.

Із 7 шахтярів, що зїхали до шибу копальні у Фріклі (Анґлія), щоби перевести інспекцію після Різдва, 5 згинули наслідком трійливих ґазів, які там назбиралися.

ЗА ЖІНОЧЕ ВБРАННЯ.

Ціла Анґлія зацікавилася промовою судді Кардія, який скартав і напятнував анґлійське жіноцтво за марнування грошей. Суддя станув на боці журналіста Франкова, який відмовився заплатити високий рахунок за довги своєї дружини одній кравецькій робітні. Суддя Карді відкинув скаргу кравецької робітні з увагою, що чоловікови належиться від суду оборона перед „ножем власної жінки". Анґлійські жінки образилися промовою судді та зробили підсумки, скільки грошей марнують на свій одяг багаті мужчини. Порівнали двох мужчин. Один, відомий купець, має завжди лише два вбрання ціною найвище 150 золотих і дорогі черевики за 200 зол. Другий, лорд, викидає на вбрання гроші не гірше від жіночок... Має 100 убрань, футро за тисячу долярів, 6 фраків, 8 убрань до ґольфа, 10 до кінної їзди (кожне за 7,000 зол.), 40 светрів, 24 пари обуви, 12 капелюхів, кількасот штук кожного роду біля, кількасот краваток... Цей „геній викидання грошей" винайшов щіточки до зубів ціною 40 зол. від штуки та купив цілий запас, який був у крамниці...

ДОЛЯ-НЕДОЛЯ НАШОГО СВЯЩЕНИКА.

Діяльний і заслужений парох Гаїв коло Львова, о. Ісидор Сохацький, дуже не сподобався місцевій поліції. Ось і вплинуло проти нього до прокуратури поліційне донесення. Кажеться в ньому, що о. Сохацький є членом УВО, що кермує саботажною акцією, що до нього приїжджають ріжні підозрілі індивідуа, яких він називає своїми свояками, ба, що більше, що село, досі комунізуюче, стало приклонником Українського Нац.-Демократичного Обеднання (це теж злочин!), що о. Сохацький виступає проти польської держави та всього, що польське, що сварив на одну свою парохіянку, яка змінила обряд і т. д. Всі ті гріхи дали притоку до ревізії. Шукали всюди, але безуспішно. Аж десь на стриху знайшли високо за балькою стару, заржавілу австрійську ґранату. Була вона так високо за балькою встромлена, що функціонар поліції побачив її щойно тоді, коли приставив під бальку крісло і, ставувши на кріслі, доконав того відкриття. Священика арештували і відставили до суду разом з вище згаданим карним донесенням, де просидів три дні. Всі доноси показались у слідстві і суді фальшивими. Зате засудили о. Ісидора Сохацького в городськім суді у Винниках за нарушення закону з 27. V. 1885. ч. 134 В. Д. З. (посідання ґранати) на кару 100 зол. Суд приняв тезу, що о. Сохацький знав про сховище цеї ґранати, а навіть сам її на стриху укрив. Проти цього присуду зголосив обвинувачений через адвоката д-ра Ст. Шухевича у Львові касацію до Найв. Суду. Дня 21. XII. відбулась перед Найв. Судом у Варшаві касаційна розправа, на якій обвинуваченого о. Сохацького заступав посол адв. д-р В. Загайкевич з Перемишля. Найв. Суд присуд городського суду в Винниках ухилив, як не обоснований, і повернув справу до І. інстанції.

ЗА ПРИВЕРНЕННЯ ЖІНОЧОСТИ — ЖІНОЦТВУ.

Відомий німецький фільософ, ґр. Кейзерлінґ, став проповідником нової організації громадянства. Думає він, що людство вратується лише поворотом до матріярхату. Кейзерлінґ висловився, що матріярхат це протиставлення фемінізмови та лише він приверне жіноцтву — жіночість. Від фемінізму найбільше лиха в Німеччині, Злучених Державах, Франції та Південній Америці. Ці свої погляди висловив Кейзерлінґ у книзі „Південно-американські думки", яка вийде на початку 1932 р.

ВОВКИ В КАРПАТАХ.

Як повідомляють з Мармарош-Сиготу, в останніх днях показалися на Закарпатській Україні вовки, що цілими тічнями сходять із гір у долини. Голодні хижаки підходять до людських загород і пожирають худобу. Колисьтут напали два вовки біля Візи на пастуха Стараху, що вертав з 4-літньою донечкою додому. Пастух почав боронитися костуром. Та коли він боровся з одним вовком, другий хижак роздер дівчинку на кусники. На крик пастуха позбігалися люди і прогнали вовків розпаленими смолоскипами. Тяжко покаліченого пастуха відставили до шпиталю, а з дитини залишилися тільки кости.

ПОБІДА ЛЯЛЬКИ НА РАДЯНЩИНІ.

Кілька літ дітям на Радянщині не можна було бавитися лялькою, бо влада визнала її „буржуазним пережитком", пропаґандистом контрреволюції... Дітям давали революційні забавки, але вони їх відкидали геть, домагаючись ляльок... Зібралася окрема нарада, розглянула домагання дітей та проголосила дозвіл на привернення дітям улюблених ляльок. Лялька, а скоріше дитина, побідила... Душу дорослого можна пригнути, залякати, перекупити... Але діточа душа не признає „наказу розуму"; вона слухає голосу серця... У вітринах крамниць Радянщини появилися ляльки. Коли би большевики припинили на хвилину свої шаління, то й вони побачилиб, що майбутнє належить не їм, а дітям...

ЧИ ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ БЄ?

В Наконечнім біля Яворова постерунковий державної поліції, Карло Стахак, побив недавно 14-літнього селянського хлопця з Наконечного, Дмитра Линду. Переведена в городськім суді в Яворові розправа виявила зізнаннями заприсяжених свідків, що пан постерунковий вдарив малого Дмитра кілька разів по голові і по карку та копнув його ногою в плечі, зневажаючи його при тім словами: „ти паршивий гайдамако". Присудом городського суду в Яворові з 13. II. 1931. признано постерункового Карла Стахака винуватим з § 496. к. з. і засуджено його на 5 днів арешту, заміненого на гривну в сумі 21 зол. Та Стахак відкликався від цього присуду і дня 23. XII. м. р. відбулася перед окружним апеляційним судом в Перемишлі розправа. Постерунковий Стахак викручувався всілякими способами, твердив, що обвинувачений намовляв свідків проти Стахака, закидав, що ті свідки, які його обтяжують, почувають до нього ненависть і старався всяким іншим крутійством вибілити себе. Та крутійство не повелось. Апеляційний суд прийняв таки, що Стахак Дмитра Линду чинно і словно зневажив і затвердив I. присуд, яким постерунковий поліції в Наконечнім, Карло Стахак, засуджений з § 496. к. з.; знизив йому лише кару арешту на два дні, заміненого на гривну 6 зол. Покривдженого Линду заступав на апеляційній розправі адв. д-р В. Загайкевич з Перемишля.

ДИВОГЛЯДИ АНҐЛІЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.

До сьогодні обовязуючу силу мають в Анґлії такі звичаєві права: — Коли мужчина одружився з жінкою, що мала довги, але брав її з рук пароха прибрану лише в одну сорочку (дослівно!), необовязаний до сплачення її довгів. — Кару смерти дарують засудженому на смерть, коли яканебудь жінка вибере його на свого чоловіка та скаже це тоді, коли його ведуть на смерть. — Тіло довжника теж після смерти може бути в тюрмі. — Кревні з другого покоління не можуть вінчатися з собою. Кревним з першого покоління вільно входити в подружжа без перешкод. — Власники ослів мусять обтинати ослам уха, щоби не лякали ними коней. — Всі ці приписи зперед 100 літ важні до сьогодні, хіба лише „на злість"... поступови 20-го століття...

ЯПОНЦІ НЕ ЗМОГЛИ ЗАХОПИТИ ШАНҐГАЮ

КИТАЙЦІ ДАЛИ РІШУЧИЙ ВІДПІР. ЯПОНСЬКІ МОМБИ ЗАВДАЛИ ВЕЛИКУ ШКОДУ МИРНОМУ НАСЕЛЕННЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай).—Японці несподівано для них стрінули сильний опір з боку китайської армії, що знаходилася в Шанґгаю, та тих її частин, які поспішно прибули сюди. Кажуть, що особливо відзначилися в боях з Японцями ті частини китайської армії, які колись складали ударну частину армії ґенералісімуса Кай Шека. Сам ґенералісімус тепер знову прийшов у Нанкіні до влади й орґанізує опір японському наступови.

Японська артилерія, а особливо літаки завдали велику шкоду мирному населенню міста. Вони спалили цілу дільницю китайського Шанґгаю, простором не менше квадратової милі. Не зважаючи на великі страти, китайські війська змусили Японців відійти з території китайського міста та замкнутися в японській дільниці міста. Японці також зазнали великих страт. Тепер вони очікують підкріплень, щоб почати новий наступ. Одночасно й Китайці підвозять свої свіжі війська до Шанґгаю.

Японці признають, що їх наступ на китайський Шанґгай не повівся, бо вони стрінули несподіваний для них спротив. Тепер рішається справа, чи посилати до Шанґгаю частини японської армії, чи обмежитися лише додатковою висилкою туди морської піхоти. Представники чужинецьких держав попереджають Японців і Китайців, щоб вони не переносили своїх воєнних подій на території чужинецьких концесій.

До Шанґгаю прибули ще воєнні японські кораблі, а разом з тим прибувають воєнні кораблі Америки та европейських держав, котрі мають там свої інтереси. Ситуація надзвичайно напружена й можна сподіватися кождої хвилини ще більших ускладнень та завзятої бійки. Японські літаки літають далеко в глиб китайської території, де, кажуть, вони бомбардували теперішню столицю Китаю, Нанкін. Японське командування заявляє, що йому про це нічого не відомо, а колиб така подія дійсно сталася, то це значить, що японські літаки нищили китайські бомбери-літаки, щоб не дати їм брати участи в боях у Шанґгаю.

ЯПОНСЬКИЙ ШТАБ У НЕРІШУЧОСТИ.

ТОКІЮ (Японія). — Японський штаб тепер дуже заклопотаний поважним становищем Японців у Шанґгаю. Обговорюється плян посилки туди більшого відділу, зложеного з частин армії. Ґенералітет не може ніяк прийти до рішення, боячися міжнародніх ускладнень і протесту чужинецьких держав.

МОЖЛИВА СУТИЧКА ЯПОНЦІВ З РОСІЯНАМИ.

ХАРБІН (Манджурія). — Тут повстала реальна загроза російсько-японського збройного конфлікту. Японці починають все більше самовладно розпоряджатися на Східно-Китайській залізниці, захоплюючи потяги для транспортовання своїх військ. Начальник китайської охорони залізниці заявив, що він разом з російською охороною дасть збройний опір Японцям.

Японці посилають до Харбіна нові війська під командою ґенерала Тамона. В самому Харбіні все більше стає напружене відношення між Росіянами білоґвардійцями та радянськими громадянами, переважно службовцями на Східно-Китайській залізниці. Білоґвардійці стоять по стороні Японців, а радянські урядовці по стороні Китайців та свого уряду.

Є чутки, що большевики перевели мобілізацію своєї армії в районі Владивостока та Хабаровська. В цьому бачать скору можливість японсько-китайського воєнного конфлікту. Назагал тепер ситуація дуже заплутана. Вияснення її треба надіятися в найкоротшому часі.

АНҐЛІЯ ПІДДЕРЖУЄ АМЕРИКУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Британський уряд приєднався до американського протесту проти японського поведення в Шанґгаю. Тепер Анґлія хоче наклонити до того також Францію та Італію. Пресова опінія розділилася й більшість ґазет нападає на уряд за те, що він підтримує Америку.

ЯПОНІЯ МОЖЕ ПОКИНУТИ ЛІҐУ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Китайська делеґація в Лізі Націй вимагає негайного активного втручення Ліґи в китайсько-японський конфлікт. Китайці хочуть, щоб Ліґа Націй своїм авторітетом і всіми можливими для неї засобами припинила японську акцію супроти Китаю.

З поінформованих джерел кажуть, що Японія може покинути Ліґу Націй, коли не признасть для себе до приняття вимоги Ліґи. Про це премієр-міністер нового уряду вже натякав раніше.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЗМЕНШЕННЯ ГОДИН І ДНІВ ПРАЦІ

Вже третю з ряду зиму доводиться переживати безробітним у тім переконанню, що з кождим новим роком стає важче жити та що не видно дійсних познак на зміну на ліпше. Це добре, коли людина не попадає в зневіру навіть у теперішніх часах, але це ще не значить, що треба замикати очі на дійсні факти. А ті факти представляє Вилєм Ґрін, президент Американської Праці, так, що в дні 1 січня мали ми в Злучених Державах 8,300,000 безробітних, що в біжучім році треба рахуватися з числом коло 7,000,000 безробітних, та що звіти Федерації Праці виказують, що тепер не працює 62% юнійних будівельних робітників, 42% ткацьких, 51% музичних і т. д.

Цей стан буде ще сумніший, коли возьмемо під увагу, що вже цього року допомога, яку дістають безробітні з боку міст і ріжних добродійних інституцій, є цілковито невистарчаючою, а в багатьох випадках її взагалі нема, бо міста не мають на це фондів. Дотого матеріяльні засоби безробітних у більшости цілковито вичерпані, а на допомогу рідні й знакомих вже довше їм числити годі, Значить, знаходимося вже тепер у такім положенню, що замало людей потішати і замало плянувати, а треба взятися за таку реформу, яка відразу може принести зміну.

Такою реформою вважаємо плян негайного скорочення годин і днів праці. Коли би федеральний, стейтові і міські уряди, а далі ріжні підприємства завели 6-годинний день праці та 5-дневний тиждень праці, то знайшлась би негайно праця для мілїонів людей. Хочби це навіть було получене з більшими видатками, то й це оплатилось би під кождим оглядом. Бо безробітним треба дати якусь поміч, бо люди не можуть гинути з голоду, і в цей чи інший спосіб треба знайти на це грошеві засоби. В такім випадку далеко краще дати їм роботу, бо хоч ця робота була би получена з новими тягарами, то все одно: від тих тягарів громадянство не може відмовитися.

Нараховують, що сама почта, коли би зменшила години праці, дала би роботу 800,000 безробітним, а залізниці дали би також при такій реформі соткам тисяч роботу. Тесаме можна сказати і про будівельні підприємства, а далі про „поблик ютілітіс", які одні могли би дати працю більш ніж міліонови безробітних.

Отсе є та реформа, яка повинна бути негайно переведена.

ІТАЛІЙСЬКІ НОВИНИ

В Італії найбільше тепер пишуть про Німеччину та репарації та про чергову сесію Ліґи Націй в Женеві, де між іншим в програмі засідань стоїть — на 32 місці! — і **українська справа.** Хто зна, чи до неї й дійдуть — трицять друга справа! І то тим більше, що докладчиком в сій справі є визначений делеґат Японії, яким донедавна був теперішній міністер закордонних справ, Йошізава. Вельми сумнівно, чи мав він час займатися українською справою, коли увесь час приходилося боронити перед Лігою Націй і світовою громадською думкою свою власну справу. Дотого нашу справу віддано тепер японському амбасадорови в Парижі. Дуже сумнівно, чи цей новий японський делеґат буде настільки компетентною особою, щоби докладати українську справу.

Треба сказати, що взагалі більш трудного моменту для поставлення української справи, як саме тепер, трудно відшукати. Ціла Европа стоїть перед загрозою формального банкроцтва. Німецький канцлер Брінінґ тількищо виголосив, що Німеччина ніколи не зможе платити своїх репарацій. Часописи підраховують вже, що зрештою Німеччина переплатила тих репарацій більше навіть, ніж було би треба, — і, натурально, французькі націоналісти проголошують свою готовість — йти на Берлін. Питання лише, що вони там будуть робити.

Буде трудна, важка боротьба. І то саме на „Західному фронті". Тимчасом вживається всіх заходів, щоби на час цеї боротьби забезпечити східний російський фронт. Ще донедавна не було в Европі більш непримирного ворога большевиків, як Франція, а разом з нею натурально Мала Антанта (Румунія, Югославія, Чехословакія) і Польща. Тепер же, з огляду на Німеччину, на повільне здобування позицій Гітлером, — Франція зі своїми союзниками вживає всіх заходів, щоби відірвати від Німеччини — Совіти, щоби завязати з ним акт ненападу. А під тиском Франції мусять займатися сими переговорами з совітами і Польща та Румунія.

Саме цими днями проїздив через Рим міністер фінансів Румунії, Аржетояну, що після Риму мав відвідати Париж і Лондон, — для зазнайомлення з політичною европейською ситуацією і для загального зорієнтовання. Відвідав він між іншим і наш клюб журналістів, закордонних кореспондентів. В спільній бесіді зачеплено й питання румунсько-совітських переговорів. Аржетояну не виказав себе їх великим ентузіястом і дав зрозуміти, що „Франція хотіла би дуже навязати зносини з совітами, але не може зробити того без Польщі, з якою звязана трактатами, — а Польща в свою чергу не може звязатися з совітами без Румунії. Тому, зрештою, Румунія була примушена прийти до сих переговорів..."

А які трудноці лежать у Румунії на сій дорозі? Мабуть питання Бесарабії?

Міністер трохи зморщив носа:

— Бачите, в зносинах з совітами ніколи не можна спиратися на якісь трактати. В зносинах з совітами може мати значіння лише фактичний стан. А фактичний стан є такий, що совіти **не можуть** тепер ні на кого нападати. Я знаю добре російські відносини, і знаю, що коли би населення отримало зброю „для нападу", то воно „напало би" зовсім не в той бік, — а повернуло би його проти свого уряду...

Така заява, як не як офіційного представника уряду, непремно вразила присутнього кореспондента офіційної совітської телеґрафічної агенції „Тас", який потім доказував румунському товаришеви, що міністер зробив дуже некоректну заяву"...

Неприємно вразило присутніх в Італії совітських урядовців і не меньше характеристичне сконстатовання італійських часописів, що італійські торговельні зносини з совітами відбуваються з величезною невигодою для Італії, яка значно меньше продає совітам, ніж купує. І то Італія все купує за готові гроші, а совіти не інакше, як на кредит. Правда, досі сі кредити совіти зрештою виплачували, але чи будуть вони і далі виплачувати? чи вистане в них засобів виплатити яких 12 міліярдів боргу, що вже накопичилося за Совітами в ріжних краïнах?

Сьогодня найбільш авторитетний часопис фашистівської Італії „Іль Попольо д'Італія"— часопис, що його розпочав Б. Мусоліні, приніс редакційну статтю під заголовком — „Час вже скінчити з траґічними рахунками війни". В дуже сильних виразах італійський часопис висловлюється за необхідність перекреслити всі военні довги й репарації, бо се є единим засобом, що може ще вратувати Европу, — а може й цілий світ, — від економічної й соціяльної катастрофи.

Для всіх ясно, що голос сього часопису є голосом самого італійського уряду. Таким чином боротьба почалася. Після заяви Брінінґа про неможливість для Німеччини платити репарації, поспіває їй назустріч Італія, заявляючи перед цілим світом, що вона готова щодо себе зректися від своєї частини репарацій,— що зрештою давали італійському скарбови після вплати военних боргів 2 міліярди стерлінгів чистого зиску, а щодо других, то готова змагатися з ними, щоб і вони зреклися своєї частини. Політика Італії є ясна, — хоча, відмовляючись від репарацій, Італія й страчує значну суму. Ся сума є нічим у порівнанню з тим, що втратила би Франція, або такі Югославія — близький сусід Італії й її відкритий неприятель, — що її майже увесь державний буджет збудовано на тих репараціях.

Стоїмо, без сумніву, перед подіями незвичайної важливости, — подіями, що хоча й відсунуть на деякий час українську справу, але й матимуть для її вирішення кольосальне значіння. Підходимо до рішучого перегляду версайського мира, — покищо лише в питаннях економічно - фінансових, але за ними невідмінно мають прийти й питання територіяльні. Я мав нагоду говорити про те з італійськими політиками, висловлював їм свої побоювання, щоби, часом, в торговлі з Німцями за виправлення таких похибок версайського мира, як Данціґський коридор, не прийшло до порозуміння на **рахунок українських земель,** що мали би служити Польщі винагородою за західні кордони. Але дістав цілковито заспокоюючу відповідь:

— Не маєте чого боятися! Така небеапека була би хіба в тім випадку, коли би Франція й Німеччина дійшли до безпосереднього й сепаратного порозуміння, — але се тепер є цілковито виключене. **Ми йдемо до нової світової конференції,** і на ній всі проблєми будуть вирішуватися з точки погляду загальних інтересів, при чому **українська справа є тепер вже так широко знана,** що тут помилки є вже неможливі. Але мусить прийти до тої конференції...

Як і коли ми до неї дійдемо?

Про те ніхто ще нічого певного не міг би сказати. Лише констатую, що в звязку з останньою заявою Брінінґа, німецького канцлєра, в звязку з майже вже безсумнівним приходом в Німеччині до влади коаліції німецьких націоналістів, що в корінь своєї проґрами ставлять перегляд версайського договору; в звязку з не меньш рішучою ревізіоністичною поставою італійського уряду; в звязку з усе більшим схилянням в той же бік і Англії, — в таборі охоронців версайського мира панує в сей мент справжня паніка й розгардіяш. Бо кожний розуміє, що Франція, Югославія й Польща можуть окупувати военно Німеччину, але ніхто не знає, чи з тої окупації не вийде для окупантів, замісць користи, велике лихо. А головне, чи не вийде з того кроку велике лихо для цілої Европи?...

Евген Онацький,
Рим, січень 1932.

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

—o—

Кождий сотик, кождий даток
Нашій „Рідній Школі" в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.

Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит,
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

—o—

Даймо змогу „Рідній Школі" в Старому Краю наладнати широку постійну мережу станиць рідного національного виховання на українських землях.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(6)

— Тепер я вже знаю, як то було — сказав Воловецький. — Ти стрілив до медведя і поцілив його так, як хотів, в саме око. Медвідь доразу впав. Медведиця, до котрої підкрадався Явченко, почула твій стріл і кинулася до тебе. Вдарила тебе по голові, і коли ти заголомшений впав, вона вхопила тебе зубами за рамя. Твій стріл я взяв за стріл Явченка і випалив до медведика. Чуючи стріл і бачучи упадок медведика з дерева і мене, медведиця покинула тебе і пустилася за мною. Зублович і Явченко вбили її.

— То ти спас мене, бо в саму пору медведицю відтягнув від мене, — промовив Середич. — Ще маленька хвилиночка і було би запізно.

— Раненого не хотіли мучити, отже припинили балачку.

Середич міг цілком безпечно лишитися в колибі сам. Товариші лишили йому воду у фляшці, в горшку троха юшки з мясом і пішли далі промишляти полюванням. Вернулися з двома здоровими і товстими кабанами. Свіжих медвежих слідів вже не бачили, отже рішилися покинути сю сторону. Воловецький сказав, що того полювання має досить і від товариства відстане, бо йому треба до Полтави. Оршин по дорозі, отже він возьме з собою Середича.

Тепер товаришам ще не треба було розставатися, бо якийсь час їм всім був один шлях. Зазуляк, Зублович і Явченко лишалися в половині дороги від ріки Самари до ріки Орла і запорожсько-полтавської межі. Середич ще не міг сідати на коня. Товариші сплели з лози вигідне, не то крісло, не то кіш, вистелили коцами і завісили між двома кіньми. Середич сів на сім кріслі і товариство пустилося в дорогу. В половині дороги три товариші лишилися. Воловецький і Середич поїхали далі. По дорозі Воловецький розказував про себе і свою рідню, Середич про себе і про своїх.

Воловецький був з Полтавщини. Батьки померли тому пару років, два брати погибли. Один у козацькім повстанню проти Польщі, один в морськім поході Запорожців на турецькі береги. Він, лишившися сам один, як палець, махнув на Запороже. Жив промислами уходників. Ловив і вялив рибу, полював. Життя при такім промислі коштувало його дуже мало. З продажі риби і шкірок мав на одяг, порох і олово; ще й дещо відкладав на чорну годину. Саме тепер він їхав до Полтави продати шкірки, впольовані сего літа.

Дамян Середич був сином колишнього Запорожця. Коли вмер його батько, полишаючи йому хату в Оршині, малій оселі Полтавщини під запорозькою межею, він перейшов до Оршина, оженився і став торгувати. Від Запорожців купував, що вони йому приносили, і перепродував далі. Запорожцям продавав те, що їм було потрібне. Мав одного сина, саме того Дамяна і молодшу від нього доньку Софію. Люди мали його за величезного богача. Покладний гріш у нього був, та не такий великий, як люди думали. Дамян виїхав був на Запороже полювати, щоби дома не їсти дурно хліба. Купецький промисл батька не був йому до вподоби; полювання любив. По його боці Орла звірини вже було обмаль. На ту, що ще була, не вільно було полювати, бо вона вже належала до якогось пана-шляхтича. Дамян перейшов на бік безпанського Запорожа.

Воловецький і Середич переступили ріку Орел і взяли направо. Коли до Оршина вже мали не далі, як пів милі, заїхали до придорожної коршми Калиняка. Середич лишився у Калиняків, його товариш поїхав до Оршина сам.

Оршин з двох боків оперізувала ріка, з двох других вал з частоколом і рів. Так укріплені бували майже всі місточка там, де вічно грозили наскоки татарських добичників. Всі мости через рів і один через ріку були тільки тимчасові, бо на кождий знак трівоги їх палено. Коли небезпека минула, то через рів і ріку зараз кидали новий міст, бо матеріял все був під рукою.

Хата Середичів була зараз за ровом коло східного моста. Коли Воловецький надїхав, старий Середич, Середичева і їх донька були дома. Воловецький випередив Дамяна на те, щоби його родина не дуже злякалася, як його побачить обвязаного і такого немічного. Увійшовши в хату, Воловецький в сінях попав на якусь дівчину. Він вгадував, що то сестра його товариша. Коли би й не мав діла до її родини, був би забалакав до неї, хоч би тільки на те, щоби бодай хвилю бути в товаристві такої гарної дівчини. Хоч вже знав, чия се хата, він спитав:

— Чи то хата Середичів?

— Так, — відповіла дівчина. — То хата мого батька.

— Як ти донька Середича, то ти мабуть сестра мого товариша Дамяна Середича?

— Дамян мій брат. Ти може до нього? Його нема дома. Він на Запорожу.

— Я не до нього. Я таки до вас, висланий Дамяном. Я з вістями.

— Ти бачив його? Балакав з ним? — Софія спитала живо.

— Я з ним зійшовся на полюванню. Ми оба і ще три мої товариші полювали на медведі.

— Мамо! — крикнула, перескакуючи кімнати і відчиняючи їх. — Від Дамяна приїхав його товариш!

Звернувшися до козака, дівчина сказала:

— Зайди до батьків... не знаю, як тебе звати.

— Павло Воловецький, — козак сказав, переступаючи поріг світлиці.

— Коли Середич і Середичева вчули, що донька каже; коли на порозі побачили молодого козака, вони схопилися, обсипуючи його питаннями:

— Ти бачив нашого Дамяна? Де він тепер? Здоровий? Чому так довго товчеться по тім Запорожу? Коли вернеться?

Воловецький розсміявся, чуючи стільки питань нараз. Аж коли вони затихли, він відповів:

— Дамян здоров. Вже цілком здоров, тільки що ще троха ослаблений. Ослабив його малий опуст крови.

— Мати Божа! — скрикнула Середичева, заломивши руки. — То він був такий недужий, що йому аж кров пускали?

— Недужий він цілком не був. Він був здоровий як риба і саме тому пішов на медведі. Медведиця почіхала його по рамени і випустила з нього троха крови. Він вже цілком здоровий, тільки, як кажу, троха ослаблений через те, що йому ще хибує яка кватирка крови. Найдалі за тиждень буде знов гуляти на кони.

— Де він лежить? — спитала Середичева? — Я до нього зараз їду. Привезу його сюди.

— Не треба! — гість відповів. — Він сам їде. Ви ще нині побачите його. Він вже приїхав зі мною, тільки що лишився у Калиняка троха відпочати. Я почвалав до вас, щоби для нього замовити обід.

— Кажи запрягати коні! — Середичева крикнула до мужа. — Їду по нього...

— Як я поїду по нього, то зі мною він сюди скорше надїде, як з вами. Я не потребую що лиш запрягати коні. — Мій кінь стоїть перед хатою не розкульбачений... Їду до Дамяна!

Козак вийшов, сів на коня і почвалав. Мама і донька метнулися до пекарні, щоби зладити гідний обід для сина і для його товариша. Оба надїхали в само полудне. Воловецький на кони, Дамян на кріслі між двома кіньми. Дамян сам зсунувся з крісла в обійми мами. З маминих обіймів пішов в обійми батька, далі в обійми сестри. Хоч міг сам іти, мама і донька взяли його попід руки, звели до хати і посадили за столом. Він сердився, кажучи, що має досить власних сил, та вони, затрівожені його ослабленням, уявляли собі його багато слабшим, як він справді був. Коли пообідали, зараз поклали його до ліжка. Він не противився, бо справді був утомлений.

Родина була цікава почути, які він пережив пригоди на тім Запорожу. Бачили, що привіз два медвежі кожухи і вже чули, що його самого покалічила медведиця. Вони хотіли би про все те знати докладніще, та боялися, що оповідання ще більше утомить його. Дамяна виручив Воловецький, розказуючи про пригоду, яка для них і для кождого була найцікавіша, а саме про пригоду з медведицею. Коли скінчив розказувати, старий Середич витягнув до нього руку, дякуючи йому за те, що він спас його сина. З очей Софії, впялених в Запорожця, била радісна вдячність.

— Я? Я спас його? — Запорожець відповів здивований. — Я сам перед тою медведицею втікав так, що загубив рушницю і пізніше ледви віднайшов її. Мене і Дамяни спасли ті мої товариші, що медведицю застріляли. Коли вона вже сягала по мене, почастував її кулею мій товариш Зазуляк. Добив її другий товариш, Зублович. Зазулякови подякуйте, як коли зійдетеся з ним.

— Не перечся з нами, — промовила Софія, — бо то таки ти спас мого брата!

(Далі буде).

Хоч бурі йдуть і громи бють
І в горю серце тоне —
Та вже не вбе нас вража лють,
Не розідять кордони.

Бо ясне сонце вже з імли
Зійшло на нашім полі,
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ОРГАНІЗАЦІЯ МОЛОДИХ УКРАЇНЦІВ".

Під таким наголовком поміщено в ч. 17. „Свободи" допис в англійській мові, написаний молоденькою Українкою з Шикаго, Іванною Гірняк.

В дописі молоденька дописувачка згадує про лист молодого студента з краю, опублікований в „Свободі", а якім апелює до своїх братів і сестер, молодих Українців, уроженців Шикага, щоб ставали громадно в лави рідної організації. З радости сльози на очах стають. Цеж говорить молоденька Українка, яка всего півтора року учащала до рідної української школи. Вона, як видно з допису, так далеко заінтересована народними справами, що не минає ні одного допису чи статті в „Свободі". Вона дочка дбайливих родичів, котрі хотіли бачити свою доню такою і тепер можуть бути гордими з того. Не ходить мені про це, щоби когось хвалити, але ходить про це, щоби всі українські батьки і матері старалися подбати, щоби їх діти інтересувались українською справою і читали свою рідну пресу, як це робить молоденька Іванна Гірняк. Як будемо мати багато таких батьків і такої молоді то справа нашого визволення певна і недалека.

С. Мусійчук, Честер, Па.

—o—

ТРЕБА НАМ БІЛЬШОЇ ЛЮБОВИ ДО РІДНОГО КРАЮ.

Куди не повернемося, натискають на нас наші вороги. І треба великих зусиль, щоби задержати в краю національну честь та не попустити до упадку таких народних інституцій як Рідна Школа чи Просвіта. І тяжке тепер наше життя тут в Америці. Але мимо того безробіття і депресія не є головними причинами того, що ми не підпомагаємо рідний край, як повинні. Бо ми не давали доброї помочі навіть в найліпших роках, коли були роботи. Одні давали, а другі відмовлялися. Бо не було в нас правдивої любови до рідного краю. А коли хто складав жертви, то були такі, що казали: Хай дає, бо має гроші.

А по правді справа виглядає так, що постійно жертвує той, що має любов до краю. Пияк запивається з любови до алькоголю, а не тому, що має гроші, бо він дуже часто є нуждарем. І жертвують люди також з любови, але з любови до якоїсь ідеї, до свого краю, з якого вийшли і який їм дорогий.

От недавно читали ми в „Свободі" про якогось нашого чесного робітника, що заробляє $13 на тиждень, а вислав через Обєднання $50 на закупно книжок для читальні в своїм селі. Він певно не післав тих грошей тому, що богатий, бо на ділі є бідаком, а вислав їх з любови до своїх братів у краю, з розуміння ваги просвіти й охоти просвітити „найменшого брата".

Інший на його місці не дав би навіть 50 центів, а сказав би, що в нього жінка й діти; але свідомий і чесний громадянин і добрий син нашого народа та добрий християнин розуміє, що він має жити не тільки для себе й своєї родини, але й для свого народу і для ідеї. І як би ми це розуміли, тоді наша жертвенність виглядалаб інакше. Бо на все є спосіб. От у нашій громаді заколядувала молодь минулого року на Рідну Школу $228. Цього року не було виглядів на таку коляду, бо велике безробіття. Та наш парох, о. Кульматицький, заповів, що піде з Йорданською водою і все, що збере, віддасть на Рідну Школу. І от у той спосіб і цього року зложила наша громада $201.75.

Є отже, при добрій волі й охоті до жертвенности завжди якийсь вихід. Але для цього треба дійсної любови до свого народа й ідейности.

Я памятаю, як за моїх часів були в читальнях чи кооперативах в краю скринки на жертви на Рідну Школу. Мені здається, що такі скринки повинні бути в хаті кождого американського свідомого Українця. Тоді не треба би висилати до Америки делегатів і скликувати віча, та витрачувати богато труду й видатку. Та самі скринки нічого не вдіють, коли не матимемо в серцях правдивої любови до краю і переконання, що його треба підпирати в його змаганнях до волі.

Більшої ідейности нам треба, а тоді ні безробіття ні нужда не будуть перешкодою в нашій жертвенности. Бо на місце тих, що дійсно не можуть жертвувати, пожертвують інші подвійно. Тільки коби була правдива любов до свого народа й своєї рідної землі.

Член Рідної Школи
в Мікіз Ракс, Па.

—o—

ЧОМУ ТУЖИМО ЗА БАТЬКІВЩИНОЮ.

I.

Далекий, Рідний Краю! У днях важких, у чорних хвилях Тебе я споминаю.

Чому, чому я, Рідний Краю, лишив пороги своєї хати і тут тепер конаю? Чому покинув рідну стріху, веселий сад вишневий? Чи на жарт долі, чи комусь на втіху?

О, мій коханий Рідний Краю, — від хвилі тої, як стару матір і старого батька я оставив — спокою я не маю.

І плачуть гірко серце й очі; плачуть — чого? — Не знаю! Бувають хвилі, що злетів би на рідну ниву пташиною... Так мені гірко в чужім краю!

Важкий тягар несу тепер на собі! Усе життя моє в чужині я би віддав за хвильку боротьби за Тебе, або за вічний спокій в Тебе в гробі, мій Ти коханий Рідний Краю...

II.

Місце і край, де ми родились, звемо своєю батьківщиною. У батьківщині ми родимось, виростаємо, любуємося окруженням, а вражіння молодости так глибоко поринають в наше єство і душу, що ми несемо їх з собою до гробової дошки.

І коли обставини змушують нас опускати рідні місця і рідну батьківщину, то прощаємося з великим жалем у серці, і цей жаль не опускає нас до останньої хвилі життя.

В чужині, далеко від рідних, чуємось нещасливими. Чому воно так? Хочби не знати яких вигод ми зазнали, хочби не знати скільки друзів відшукали — ми все будемо тужити за рідною хатою! Перша хата, перший друг, перші вражіння, перше кохання — все огортають нас, наче в літі хмари голубе небо споввивають.

Наш зір шукає за рідними образами, наша уява прагне любих вражінь, наші легені хочуть первісного повітря.

Цей брак необчислимої вартости рідного окружения робить нас чужинцями в іншій стороні. І чужинцями останемось до смерти, бо — як кождий з нас має лише одну матір, і другої нам в життю не знайти, — так і батьківщини не заступить нам чужина.

Марко Скритий.

— Уяви собі, яку я вчора мав пригоду! Жінка виїхала, то я пішов до гостинниці. Вертаюся додому пяніснький — аж нараз бачу в зеркалі, що якийсь мущина цілує мою жінку, яка нібито приїхала.
— Гарна історія!
— Приглядаюся йому — і бачу, що то не є ніякий чужий чоловік, лише я сам...
— Ну й що?
— А крім того бачу, що то зовсім не моя жінка.

—o—

— То ви, пане редактор, кажете, що я повинен докладати більше вогню в мої поезії?
— Алеж де там, зовсім навпаки, ви повинні ваші поезії класти в огонь.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Протестаційні резолюції з віча дня 10. січня 1032 р.

Ukrainians protest mistreatment of Ukrainians by Poland.

At a mass meeting of American citizens of Ukrainian descent, held in Philadelphia, on the 10th day of January, 1932, the following resolutions were unanimously adopted:

I. WHEREAS in 1923, the Council of Ambassadors assigned Eastern Galician Ukraine to Poland, on condition that the Ukrainians receive Home Rule and Minority Rights in the matters of language, education, cultural institutions and free exercise of religion, guaranteed under the Minorities Treaty signed by the United States, Great Britain, France, Japan, Italy, and Poland, and

II. WHEREAS these rights have been persistently denied by Poland to the Ukrainians, and

III. WHEREAS there has been no attempt to the Polish Government to establish autonomy in Eastern Galicia, and

IV. WHEREAS in September, 1930, the Polish Government organized a wholesale terrorism of the Ukrainian populace, and under the pretext of pacification, Polish police and dragoons attacked 341 villages, beat and assaulted 1,357 adults and 93 children, and violated 60 women; of this number, 17 persons were killed by troops or police as a result of severe flogging, and

V. WHEREAS the reign of terror thus instituted has continued unchecked and undiminished up to and including the present time, and

VI. WHEREAS Ukrainian petitions in regard to these outrages, occurring in September, 1930, have been brought before the League of Nations and have been put on the agenda of the League for January, 1932, and

VII. WHEREAS the Polish criminal court at Lemberg (Lwow), in Ukrainian Eastern Galicia on November 26, 1931, condemned George (Yury) Dachyshyn to death for alleged treason against the Polish State, and

VIII. WHEREAS the said Polish criminal court at Lemberg (Lwow), in Ukrainian Eastern Galicia, on the same date condemned, for alleged treason against the Polish State, the following Ukrainians to the following terms of imprisonment: Bohdan Krawciw, 3 years of imprisonment; Osyp Procyshyn, 15 months of imprisonment; Zyhmont Procyshyn, 1 year of imprisonment; Bohdan Korduk 1½ years of imprisonment Zenon Pelensky (Editor of Ukrainian newspaper), 3 years of imprisonment; Julia Kozakewych, 1 year of imprisonment; Zenowy Bohdan Knysh, 8 years of imprisonment; Mykola Maksymuk, 15 years of imprisonment; Dmytro Wyrsta, 3 years of imprisonment; Vladimir Kachmarsky, 6 month of imprisonment; Vladimir Andrushchak, 6 months of imprisonment. In another trial the Polish court sentenced Ivan Mycyk to 15 years of imprisonment for similar alleged treason against the Polish State, and

IX. WHEREAS all said convictions were obtained upon a wholesale trial of Ukrainians before a jury composed entirely of Poles, and were based solely on the evidence of agents and confidants of the Polish State Police, whereby the trial and conviction of said Ukrainians became an unfair, biased, inequitable and predetermined performance, amounting to no more than a farce and fraud on justice, and

X. WHEREAS the Polish criminal court at Stryj (Stry), Ukrainian Eastern Galicia, on December 2, 1931, heard the trial of the following Ukrainians for alleged treason against the Polish State: Andrew Danchiwsky, Basil Basil (Wasyl) Shweda, Bohdan Hadaychuk, Stephen Nowycky, Roman Wynnycky, Nikola Melnychyn, and

XI. WHEREAS the Polish criminal court at Berezany, in Ukrainian Eastern Galicia, on November 23, 1931, heard the trial of the following Ukrainians for alleged treason against the Polish State: Ivan Rozpalowsky, Michael Halasa, Stephen Wolochuk, Michael Kaniuka, Andrew Chlopas, Nikola Kaniuka, Osyp Lychata, Stephen Orlak, Dmytro Dakiwsky, Dmytro Pytel, Nikola Martynciw, Ilko Syrota, and

XII. WHEREAS all of those above indicted for the alleged offense of treason against the Polish State have been brutally beaten and tortured by the vile and hideous methods of the Polish State Police, forcing them to confess guilt when they were innocent, to swear to perjuries against other Ukrainians upon the trial of their causes, and rendering them helpless and unable to resist or defent in any manner the prosecution of the trials against them, and

XIII. WHEREAS the Ukrainian populace in Ukrainian territories under the occupation of Poland is prevented form making protest for itself against the aforesaid outrages, being unwillingly forced to keep silent by reason of the reign of Polish terror in said territories, NOW THEFORE

BE IT RESOLVED that we, American citizens of Ukrainian descent demand that the execution of sentence upon the Ukrainians convicted at Lwow be stayed and the convictions set aside, that the trials at Stryj and Berezany be illegal and such other relief afforded as shall be necessary and proper to the safety and protection of the prisoners, and for the following reason, to-wit: That the Polish Courts have no jurisdiction to try Ukrainians for treason committed against the State of Poland, because the Polish Government has itself neglected or refused to comply with the Minorities Treaty entered into March 14, 1923, with respect to the guarantee to Ukrainians of Home Rule and Minorities Rights as therein provided; and

BE IT FURTHER RESOLVED that we demand that an international commission be created, composed of representatives of the signatories of the Minoriites Treaty of 1923, to investigate the conditions now existing in Polish prisons and in Polish courts, the methods of the Polish courts, the methods of the Polish State Police and of the court officers in the conduct of prosecution of criminal actions against the Ukrainians of Eastern Galicia, and to report to the League of Nations the results of their inquiry, making such recommendations to the League as are immediately necessary for the relief of Ukrainians from the reign of Polish terror in said territory, and

BE IT FURTHER RESOLVED that we demand that the League of Nations take official cognizance of the continuance of Polish terrorism in Western Ukraine, and compel the Polish Government to desist from said outrages; and that the League protect the Ukrainians according to the Minorities Treaty, and

BE IT FURTHER RESOLVED that a copy of this resolution be sent to the Secretary of State of the United States Government, to the Secretary of the League of Nations and to the following: Great Britain, France, Japan, and Italy; and that a copy of this resolution be released to the press in Philadelphia.

(Ці резолюції подається як відповідь на запити з кількох місцевостей, які резолюції ухвалювати на подібних протестаційних вічах. — Ред.).

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Жіноцтво при роботі.

Місцеве жіноцтво, яке зорґанізоване в „Жіночу Громаду", старається оживити нашу громаду та вести просвітно-гуманітарну роботу, про яку вже нераз була в „Свободі" згадка.

Отсе товариство рішило в теперішніх часах великого безробіття і нужди прийти з допомогою нашим громадянам котрі опинилися в крайній біді.

Для цеї цілі відограно власними силами дня 22 грудня 1931 р. штуку „Проклята Доня". Громадянство оцінило працю наших жінок і прибуло численно на виставу. Сама вистава випала добре, бо головні ролі були обсаджені добрими артистичними силами.

Сама штука, мабуть перерібка з якоїсь чужої штуки, доволі добре надається для наших людей.

Дохід з представлення розділено між потребуючі помочі родини.

При тій нагоді треба пригадати нашому жіноцтву, що належати до „Жіночої Громади" є дійсно честю, бо це добра й хосенна орґанізація.

Місцевий.

—o—

КВИНС КАВНТІ, Л.АЙ., Н. Й.

Вечір Рідної Школи.

Щоби вшанувати 50-літню діяльність „Рідної Школи" й піднести при цьому на дусі невеличку нашу українську громаду, розсіяну по кількох сусідних місцевостях, — ми постановили влаштувати **новий** „святий вечір". Знаємо, що в Рідному Краю наростає **нова культура**, тому ми по змозі й тут до неї достроюємося.

Уладження вечора піднявся місцевий „Союз Українок" і „Горожанський Клюб". Оба товариства сказали собі згори, що всі видатки покриють з власних кас, а ввесь дохід з вечора передадуть як **ювилейний дар** „Рідній Щколі".

В невеличкій, але святочно прибраній галі Горожанського Клюбу при 95 евені і 93 вул., в Озон Парку зібралася 9 січня 1932 доволі численна українська публика з цілого Квінс Кавнті, Лонґ Айленд. Немов на збитки ляв зливний дощ, аж доки „вечір" не скінчився. Між присутними був о. Качор з дружиною й делеґат „Рідної Школи", гром. Лев Ясінчук.

Коли відслонено куртину, присутні побачили на сцені селянську світлицю, приготовану до вечері. Святі образи на стінах, „дідух" на помості, сіно на столі, під вишиваною скатертю. На столі традиційні книші з горіючою свічкою. Господиня хати з трома маленькими дівчатками, всі в народних убраннях, клячать; моляться з дітьми, чекаючи першої зірки. Нарешті зірка зійшла. Діти кінчать молитву: „Боже, спаси Україну", а друга підхоплює „Боже, спаси Рідну Школу". Входить поважний господар (Костишин) з „дідом" у руках і витає всіх: „Христос родився". Не дає дітям відразу засісти до пахучої вечері, яку зносить господиня, але розпитує діточок, чого вони навчилися. І діти декляммують віршики, які уложив гром. В. Цісик. Присутні тішаться, плещуть, обтирають сльози. Не один згадував давні часи, пригадував собі свої забави на дідусі, або полишених батька-матір, своїх рідних. А вже щиро розсміялася громада, коли як декляматорка вийшла півторарічна Корнельця Цісик. Зчерги промовила до гостей голова Союза Українок, а від Горожанського Клюбу В. Цісик (у заступництві голови, перешкодженого працею). Делеґат „Рідної Школи" виголосив реферат про відносини, які зродили потребу оснування „Р. Школи", про її 50-літню діяльність, досягнення і завдання. Цей реферат не одному відкрив засліплені очі, про що можна було переконатися при уладженій збірці.

По цій піднеслій частині вечора настала друга, весела: громадяни засіли до вечері, а відтак забавлялися до рана. Бо діяльність „Р. Шк." не настроює до панахиди, але до радощів. Серед забави ми не забули й про матеріяльні потреби „Р. Шк." Вже попередних днів Різдва пішли в коляду члени Горож. Клюбу: В. Цісик, М. Костишин, Савка, Я. Теслюк, Р. Парпан, І. Мельничук. Зібрані датки призначено на ювилейний дар „Рідній Школі". Решту зібрано на галі. Ось імена всіх добродіїв: по $5: І. Ґенеґа, С. Теслюк; І. Романків і їх діти $4.75; по $4: С. Возьний, Ст. Вовк, І. Ґардецький, М. Максимович; по $3: В. Цісик, М. Савка, І. Чорний і дочки; В. Павч $2.25; В. Костишин і син $2.15; по $2: М. Воробець, Л. Великанович, М. Гірняк, Деба, К. Ґебур, М. Ґречин, І. Ґреґораш, М. Костишин, о. Л. Качор, І. Коман, С. Малофій, С. Нечесний, І. Орлян, Олійнюк, І. Мельничук, Й. Паращук, Т. Петровський, Подольський; М. Титалис і дочка $1.50; по $1: В. Воробець, М. Воробець, М. Адамів, Т. Баґрій, Т. Біловус, Буковський, М. Ворона, Вронський, М. Гунька, О. Гуска, П. Господарець, Т. Ґречило, Пав. Ґреґораш, Пет. Ґреґораш, М. Ґейба, І. Душницький, І. Дучмінський, М. Казук, В. Концур, Ю. Кузів, Ф. Лиса, М. Лобусь, М. Миськів, С. Мартин, Мисяра, М. Марунчак, В. Кошиловський, І. Непорадний, О. Коцапіль, Н. Китаро, П. Пінав, Я. Притика, Пасічник, М. Парпан, Р. Парпан, Ракей, А. Скуріна, С. Шіпка, С. Самборський, А. Оршуляк, Н. Танчак, В. Сломушинський, Д. Шиманський, Трач; по 50 цнт.: Г. Гірняк, Чопик, М. Супик, Я. Жатковський; А. Рей 25 цнт. Доложено до рівної суми 10 цнт. — Разом $128.00.

Гість.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 19. січня ц. р. умер по дворічній хворобі **Микола Нагорняк,** член Братства св. Миколая, від. 183 У. Н. Союза. До Братства й до У. Н. Союза небіщик вступив дня 25. жовтня 1924 р. Родився в селі Залуже, повіт Снятин, Галичина.

Небіщик лишив жінку Йосифу, сина Мирослава й доньку Сильвію. Похорон відбувся з дому жалоби дня 21 січня при участи членів, що були в поході до православної церкви св. ап. Петра й Павла. Парох о. М. Підлуцький виголосив прощальну проповідь, у якій закликав всіх, хто не є членом цього відділу У. Н. С., хай вступає до У. Н. Союза.

Небіщика поховано в Гемонд, Індіяна. Над гробом всі члени заспівали Вічная Память!

Петро. Бабак, секр.

ВІДОЗВА

від Комітету Будови Народного Дому в Путятинцях.

Шановне Громадянство!

Тяжкі обставини життя в нашому краю відіпхнули Вас у далекі заморські краї. Та Ви мали змогу погодитися зі своєю долею, знайшли захист для свойого життя хочби в чужині.

З певних досвідів знаємо, що Ви, дорогі земляки, не покинули в цілости Рідного Краю, бо дух Ваш відізветься через оце мійе письмо до своїх рідних, котрих Ви тут в краю полишили.

Тому з тих досвідів ми переконані, що Вам лежить на серцю ще й дотепер отой рідний куток землиці, що підчас ще Вашого побуту був під пануванням австрійських цісарів, а під гнетом шляхти і магнатів.

Та тепер опинився він не в кращому стані, бо знаходиться в пазурах хижаків, що намагаються проковтнути наші культурні здобутки та стерти з лиця землі наше імя, а народ наш запрягти на услуги шляхти та всяких інших посіпак.

У відповідь на всяке вороже зазіхання усім хижакам, що приспали отруєю своєю наш працюючий народ, ми готуємо зброю свідомости і знання. Хочемо пробудитись зі сну неволі й темноти, бо лише свідомий народ перекреслить ворожі заміри і скаже своє „я". І показалося нам, що щоб дійти до повної свідомости й освіти, треба пристановищ, де би виховувалось наше молоде покоління.

Довкруги нашого села в Рогатинщині здобуваються сусідні села на такі народні доми, де мають приміщення всякі культурні інституції, й добре розвиваються. Їм до помочі ставали в будові їх заморські брати, що своєю лептою допомогли вибудувати культурні установи. Не стоїть між іншими по заді і наше село. По війні вже сімнацять років веде свою культурну роботу в селі товариство „Просвіта"; не бракує також інших товариств, як Рідна Школа, Кооператива споживча, кредитова й молочарська та Спортово-пожарниче товариство „Луг". Для всіх вище наведених товариств бракує нам відповідного приміщення. Тому ми громадно постановили вибудувати такий дім, щоб знайшли захист усі наші інституції й велиб свою працю для добра нашого села. У 1930 році основали ми Комітет Будови й розпочали при допомозі читальні „Просвіти" збирати жертви на будову Народного Дому. В 1931 році побудували ми цегольню й виробили 70 тисяч цегол, готових до будови. При тій роботі до помочі стали нам наші брати еміґранти з Канади, приславши нам на ту ціль 110 долярів.

Приступаючи до дальшої акції будови, просимо Вас взяти участь в такій конечній великій роботі, бо віримо, що Ви ніколи не відстали й не відкажетеся від свого народу, котрий борикається і старається всякими силами визволитися з лабетів ворожої неволі й темноти.

Нехай не буде ні одного родимця з села Путятинець, щоби відказався від помочі на таке велике діло. Знаємо, що життя Ваше там дає Вам змогу бачити, на тій землі американській, як нарід живе свідомий. Не одні там народи здобуваються і помагають собі взаїмно. Всі гуртом станете в одній лаві до великого діла і сповните слова великого українського каменяра Івана Франка: „Ми йдем всі, в одній громаді скуті".

Остаємося з товариським привітом:

Виділ читальні „Просвіти" і Комітет будови Нар. Дому.

Подаючи цю відозву, повідомляємо наших односельчан, що ми утворили для Рочестера й околиць „Українське Товариство Несення Помочи для села Путятинець". Товариство закликає земляків складати пожертви на ціль, означену в відозві, й пересилати їх або безпосередно до краю, або через наше Товариство, чи через Обєднання. Для того бажане вряджения спеціяльних підприємств та збірок при кожній родинній нагоді.

Колекторами для Рочестера й околиць Товариство обібрало: Кароля Вілецького, Василя Гнаткова, Миколу Дорофея й Михайла Боляка. Адреса Товариства така: N. Strilec, 324 Avenue B, Rochester, N. Y.

Микола Швець, предс.;
Мих. Луцишин, кас.;
Микола Скрипець, секр.

— Пане Кочій, а деж ваш помічник?

— Я викинув його вчора! Подумайте собі, він сказав одному з гостей, що моя вода до волосся не має вартости.

— А то дурний! Як можна зраджувати тайни бизнесу!?

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ

подає до загального відома, що

ДНЯ 2-ГО ЛЮТОГО, 1932 Р., У ВЕЛИКІЙ ГАЛІ У. Н. ДОМУ, 217-19 ІСТ 6-ТА УЛИЦЯ В НЮ ЙОРКУ

відбудеться

ВІДЧИТ Б. БРИТІЙСЬКОГО ПОСЛА РЕНІ СМИТА

НА ТЕМУ: ВЕЛИКА БРИТАНІЯ, ЛІҐА НАЦІЙ І МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Початок точно в годині 8-мій вечером. **Вступ: 25 центів.**

Шановний гість виголосить свій виклад на запросини Центрального Комітету. Особа лектора як і тема відчиту повинні зацікавити ввесь наш свідомий загал. Це буде між нами визначний британський парляментарист, відомий в Америці як політик, пропаґандист світового замирення і лектор. Для нас, Українців, цікава і дорога особа Шановного Гостя ще й з цього боку, що посол Смит належав до тих парляментаристів, котрі віднесли протест проти польських звірств, доконуваних над українським народом відчас „пацифікації". Він теж вглиблюється тепер в політичні проблеми, звязані з українською справою і цікавиться всіми проявами нашого життя в старім краю і тут на іміґрації. — Річ природна, що й нюйорським Українцям буде приємно повитати між собою визначного чужинця і симпатика української справи та послухати, що він думає про наше майбутнє. Тому прибудьмо громадно на відчит.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКР. НАР. ОРГАНІЗАЦІЙ М. НЮ ЙОРКУ.

З КИТАЮ.

Яке є життя в китайській провінції? — Розбійники та їх сміливі напади.

Китай велика країна. Цю її величину в очах людей збільшує ще й специяльний вигляд, характеристичний для тієї країни. Непроглядні високорівні, величезні рівнини. Туди переплинають велитенські ріки, які підчас повені заливають цілі околиці.

470 міліонів нараховує китайський нарід, одначе вони не спосібні володіти самі собою; всеж із успіхом пробивається крізь ріжні нещастя, які стрічають його. Китайці низькі ростом, з трохи вистаючими лицевими кістьми і скісними очима. Вони розбрилися також і по інших краях.

Той великий жовтий нарід не остався зовсім рівнодушним для західної культури. Китайці приняли її радо, одначе за відносно короткий час не могла вона захопити всі лагузи та життєві умовини китайського народу. Інакше є з Японією, яка приняла зовсім західну культуру та цивілізацію і піднялася на найвищий степень найбільше цивілізованих народів. Японці саме тепер показалися дуже здисциплінованими та з успіхом воюють у Манджурії. Навпаки, в Китаю нема одного авторитетного осередка, який правив би тією великою територією Далекого Сходу.

Останніми часами з успіхом поширюється в Китаю також християнство. Щоправда, процент християнства, у порівнанні з велитенською скількістю населення, ще дуже малий. Поширенню християнства стоїть на перешкоді не лише те, що Китай така велитенська територія і політична нестійкість, а також розбійницькі ватаги та комуністи, які залили Китай, бо в таких непормальних відносинах, які є в Китаю, вони знаходять найліпше підложе для махінацій. До того ще в Китаю нема авторитетної влади, яка розправлялася би з ними. Ба, виглядає воно неправдоподібно, та це є правда, що державне військо нераз є у порозумінні з бандитами. Тому населення не може рахувати на нічию поміч, лише мусить баятися і цих і тих.

Раз на острові ріки Генан зударилися розбишаки з військом. Війська того не сподівалося, тому й розбишаки їх побили. Військо мало 15 убитих, 25 тяжко ранених. Розбишаки пропали серед нічної темряви.

Населення не може теж рахувати на охорону з боку влади. Влада не має ніякого пошанівку, або й не думає про охорону. Нерідко теж і сама влада буває в порозумінні з бандитами. Одинокий засіб, що забезпечує життя перед бандитами, це окуп, одначе й це не все помагає. Якесь село дало розбишакам 50 долярів, щоби лише оставили його в спокою. Та це не помогло. Село не мало спокою ні один день, бо розбишаки не мають ні крихітки совісти, коли не дістануть того, чого домагаються. Ніяка умова не поможе. Величезного окупу зажадали бандити від місії в провінції Гюпег. Місіонарі ледви-ледви зібрали жадані гроші. Коли розбійники взяли гроші, цинично заявили місіонарям, що тим викупили полонених лише від того, щоби вони не згинули страшною смертю. За це, що їх випустять на волю, зажадали ще 50 тисяч долярів. У Шіян-Шуі-Кі, в провінції Тієн-Цін зажадали розбійники неправдоподібну суму за кожного полоненого окремо; не позволили викупити лише деяких, а всіх разом. У Тієн-Ціні, в середмісті в білий день бандити ограбили богатого купця. Він саме вертався додому. Нараз перед його возом пристануло авто, повне бандитів. Вони схопили купця та відвезли, а потім повідомили його родину, що жадають 120,000 долярів за його голову. Родина була готова дати жадані гроші. Бандити вибрали зпоміж себе двох, щоби пішли до купцевої хати та принесли жадані гроші. Тимчасом ті два бандити пропали з грішми, а тамті інші бандити вбили купця.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ГАРТФОРД, КОНН.

Збірка на Рідну Школу.

Вислано через Обєднання $29.25, котрі призначено на Рідну Школу.

На це зложили: відділ 277 У. Н. С. дав з власної каси $20, а члени зложили $9. 25. Члени дали по $1: М. Курдина, В. Дарлиця, Л. Апанович, К. Коба, П. Курко, О. Курко, М. Стефанія, І. Шустак; по 50 ц.: Я. Гвіздь; по 25 ц.: С. Копанецький, М. Ярушевич, Н. Н.

Іван Нестерук.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

На Товариство „Просвіта" у Львові.

Заходом Комітету несення помочі „Просвіті" влаштовано дня 27 грудня 1931 р. віче, яке відбулося в Українській Хаті під ч. 2240 Грейлінґ Евеню.

Віче відкрив гром. Головчак, як голова Комітету, і пояснив ціль зборів.

Головним бесідником був д-р А. Т. Кібзей, котрий пояснив значіння такої організації як „Просвіта". Бесідник доказував далі, що наш нарід навіть в найгірших часах поневолення не забував за охорону своєї культури. І тепер він бореться не тільки за волю, але також за право на самостійне духове життя. Потім шановний бесідник розповів про ті часи, як пробуджувався в Галичині народний рух та як Маркіян Шашкевич започаткував відродження нашого письменства, впроваджуючи народну мову до письменства. Ширше спинився д-р Кібзей на тім, як повстало в 1868 р. товариство „Просвіта" у Львові. Між іншим зацитував промову о. Заячківського, з якої присутні набрали живого поняття про ті темні часи, в яких зродилася „Просвіта".

Другий бесідник, о. М. Струтинський, говорив про те, що тільки той нарід може добитися свободи, котрий дбає про просвіту. А далі передав історію „Просвіти" та її незавидне теперішнє матеріяльне положення.

При кінці д-р Кібзей візвав присутних до жертв на „Просвіту".

Громадянки Ю. Коґут і Боряк перевели збірку, яка принесла дрібними жертвами $5.55. Більші жертви: д-р А. Т. Кібзей $20, Василь Холявий $20, Тов. „Молода Україна" $25, а по $5: Василь Панчук, Михайло Старик, Йосиф Стельмах.

М. Чемний,
І. Крупка, секретарі.

ПІЛСУДСЬКИЙ, БОГ І КРАВЕЦЬ.

Німецький часопис „Гамбурґер Фремденблят" подає як правдиву подію, що недавно мала місце в Польщі. Ось вона:

Коли прийшла почта з Волині, урядники у варшавському почтовому уряді пересортовували її зі звичайною старанністю.

На одному листі — не помилково — стояла адреса: „До Всемогутнього Бога". На зворотній адресі стояло імя Владислава Качинського з Адамівки, волинського воєвідства. Лист був оплачений й були всі познаки, що автор листа думав, що Всемогутній Бог знаходиться в Польщі, тому, що було наліплено почтових значків на таку суму, на яку годиться наліплювати на краєві листи.

Коли почмайстер у Варшаві довідався про цей лист, відослав його до генерального почмайстра, а цей службовою дорогою переслав його до міністра, який має право рішати в таких справах.

Коли міністер розглядав цей лист, надійшов маршалок Пілсудський. Присутність Пілсудського підкинула міністрови знамениту думку.

Він узяв лист з дивачною адресою й положив на бюрко маршалка.

Пілсудський глянув на адресу, відчинив коверту й прочитав:

„Дорогий Боже! Підписаний, В. Качинський, кравець по званню, знаходиться, як Тобі відомо, в страшних довгах. Все не наслідком страшного тягару податків, які наложено на мене. Як не зможу виплатити їх, то мій невеличкий маєток зліцитують. Отже я, Улюблений Господи, знаходжуся в страшному положенні й прошу Тебе змилосердитися й охоронити мене й мою родину від голоду, тому, що кромі Тебе нема нікого іншого, що міг би мені. Пришли мені негайно тисячу золотих. Ці гроші відразу принесуть полекшу для моєї рідні".

Лист був виразно підписаний іменем кравця. Це було достаточним доказом, що він трактував справу поважно.

Маршалок Пілсудський прочитав лист від початку до кінця й відтак добродушно підсміхнувся. З жовнірським поспіхом негайно подиктував свойому писареви відповідь. Зміст відповіди звучав:

„З кріпости Бельведер до п. В. Качинського: Я одержав твій лист. В залученню посилаю тобі почтовий переказ на пятьсот золотих. Вірю, що будеш добрим і льояльним громадянином своєї вітчини".

В кілька днів пізніше прийшов лист до твердині Бельведер, де перебуває Пілсудський. В листі стояло:

„Дорогий Боже! Багато разів дякую Тобі за Твоє співчутя й милосердя, яке Ти оказав до бідного кравця. Я знаю, що Ти Бог доброти й любови. Коли знову висилатимеш мені гроші, не висилай через кріпость Бельведер, тому, що там обтягають половину всього на військові видатки".

Що сказав маршалок Пілсудський на цей лист, невідомо.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР. (52)

Коли Вепер довідався, що Абісинець пошукує Ахмета Зека, він рішив відмовити Мурака від цього, бо сам не хотів зустрічі з Зеком. Вепер розповів Муракови, що Зек має величезну банду й тепер поспішно прямує на південь, де легко може скритися в джунглях, та що він приятелює з ріжними дикими племенами, які можуть дати йому підтримку. Мурак рішив, що багато ще треба прогаяти часу, щоб дігнати Ахмета Зека, а тому вирушив назад.

Та в той же день по обіді жовніри Абдула Мурака почули крик, що долітав до них з джунглів. Хтось там час від часу кликав: „Лейді! Лейді! Лейді!" Кілька жовнірів пішли в сторону того крику. За пів години вони вернулися до Мурака разом з чорним силачем. Це був Муґамбі. Він побачив тут Джулія Фресколта, під яким іменем він знав Вепера, коли той гостював на фармі. Муґамбі робив вигляд, що ніколи не бачив його раніше.

Він теж не назвав себе, а Вепер уже призабув, де він колись стрічав цього силача. Муґамбі говорив Муракови, що він мисливець з недалекого племени дикунів і просив відпустити його на волю. Та Мурак не вірив оповіданню Муґамбія. Крім того він звернув увагу на великий його ріст і по вигляді на надзвичайну силу. Тому Мурак рішив узяти його з собою й доставити до свого короля Менеліка, щоб той зачислив його до своєї ґвардії.

Коли Мурак вирушив назад зі своїми жовнірами, то тут уперше Вепер побачив, що він не є гостем Мурака, а таким самим арештантом, як отсей дикун, якого спіймали в джунглях. Веперови довелося йти поруч з Муґамбі під сильною й пильною охороною жовнірів Мурака. Одного разу Вепер запротестував проти такого поведення з ним, але у відповідь одержав тяжкого стосуна в лице. Муґамбі випадково побачив у Вепера те, що йому здавалося дуже підозрілим.